

BILAG

TIL

BERETNING

TIL

FOLKETINGET

AFGIVET AF

DEN AF TINGET UNDER 25. OKTOBER 1950 NEDSATTE
KOMMISSION I HENHOLD TIL GRUNDLOVENS § 45

XII

SUPPLEMENT TIL DE TIDLIGERE AFGIVNE BERETNINGER I—III VEDRØRENDE FORHOLDENE VED DANMARKS
BESÆTTELSE DEN 9. APRIL 1940

TYSKE DOKUMENTER
(MED DANSK OVERSÆTTELSE)

J. H. SCHULTZ A/S
UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN
1951

**General v. Kaupischs beretning med bilag om Danmarks besættelse
9. april 1940.**

30. april 1940.

Hemmelig kommandosag!

DEN ØVERSTBEFALENDE
OVER DE TYSKE TROPPER I DANMARK
(XXXI. HØJERE KOMMANDO)

H[oved]kv[arteret], den 30. 4. 1940.

Ia nr. 279/40 g.Kdos.

25 ekspl.
8. ekspl.

Rapport

om Danmarks besættelse den 9. og 10. 4. 1940 og de derved indhøstede erfaringer.

A.) *Overblik over operationens planlægelse og forløb.*

Der blev stillet den højere kommando den opgave ved overrumpling at besætte Danmark. Besættelsen burde, såvidt det overhovedet var mulig, gennemføres fredeligt. Eventuel modstand fra de danske militære styrkers side skulle brydes hensynsløst.

I. Angående de til opgavernes løsning *underlagte tropper* se bil[ag] 1, endvidere fra den 8.4. 58. res[erve]inf[anteri]reg[iments] stab med den forst[ærkede] 209. res[erve]inf[anteri] bat[ail]l[on],

702. landskyttebat[ai]ll[on]
og forstærket grænsegendarmeri.

Til samarbejde var udkommanderet:

Stedfortr[ædende] X. gen[eral]k[omman]do
 X. flyverbrigade
 4. bombeeskadre
 300. luftgaustab t[il] s[ærlig] a[nvendelse]
 marinegruppe øst.

II. Kommandoforhold:

Den højere kommando var under forberedelsen og gennemførelsen af operationerne i Danmark underlagt gruppe XXI.

III. Operationens mål var beherskelsen

af de operativt, taktisk og økonomisk vigtige punkter og overfartssteder i Danmark, bælteerne og Øresund.

For operation „Weserübung” var desuden den hurtige og absolute beherskelse af *Jylland* af afgørende, meget stor betydning. Flyvepladserne ved Aalborg skulle fra W-dagen (9.4.40) være mellemlandingspladser på vejen til Norge. Det gjaldt derfor om så hurtigt som muligt at bryde igennem snævringen ved Viborg og derfra nå frem til Aalborg, Frederikshavn og Skagen.

For at kunne beherske *Sjælland* gjaldt det om først og fremmest at besætte København og alle overfartssteder til Sjælland ved overrumpling og i forbindelse med bombeenheder af luftvåbnet give den diplomatiske aktion fornødent eftertryk; derefter måtte den danske hær, hvis hovedstyrke stod på Sjælland, sættes ud af spillet, og derpå måtte København besættes af slagkraftige styrker.

IV. Opstillingen af styrkerne foretoges i overensstemmelse med denne vurdering:

Med tyngdepunkt og næsten alle mobile styrker i

Jylland:

170. inf[anteri]div[ision], deraf 1 forst[ærket] inf[anteri] reg[imen]t med aut[omobil] tr[ansport]gruppe,
 11. sk[ytte] brig[ade] (mot[oriseret]), mot[oriserede] rekognosceringsstyrker;
 alle disponible kampvogne og pansrede rekognosceringsvogne,
 2 m[askin]g[evær]-bat[al]i[on]er (mot[oriserede]),
 1 bat[al]i[on] luftlandetropper,
 2 sv[ære] batt[al]ier (mot[oriserede])
 2 luftværns-afdelinger (mot[oriserede])
 2 jernbanepansertog.

Til Sjælland:

198. inf[anteri]div[ision] forstærket med en m[askin]g[evær]bat[al]i[on] (mot[oriseret]),
 1 jernbanepansertog.

Så store styrker som muligt sattes ind samtidig, lynhurtigt og så nær som muligt ved de operativt vigtige punkter:

Til W-tid (kl. 5,15 tysk sommertid) blev den sønderjyske grænse åbnet i *hele* sin udstrækning og i tilslutning hertil omgående overskredet i nordgående retning af mot[oriserede] stødtropper.

Samtidig landsattes fra søsiden:

Mindre styrker i København,
 Gedser,
 Korsør og
 Nyborg

samt ved Lillebæltsbroen ved Middelfart;

luftlandetropper kl. 6,00 på Masnedø syd for Vordingborg (faldskærmsjægere) kl. 7,30 i Aalborg (1 deling faldskærmsjægere, 1 bat[ai][lon] med transportgruppe).

Kl. 11,00 besatte søstridskræfter Esbjerg og Thyborøn.

Både 170. div[ision] og 11. sk[ytte]-brig[ade] blev sat ind på gennembrydningen af snævringen ved Viborg. Gennembrydningen skulle ske så tidligt som muligt på W-dagen.

Aalborg skulle nås med kampkraftige styrker på W-dagen, Frederikshavn og Skagen så hurtigt som muligt derefter.

V. En *hovedforudsætning* for, at foretagendet skulle falde heldigt ud, var *overrumplingen*. Den er, såvidt det kan overses, her lykkedes i militær henseende.

Lige så vigtig var den *omhyggelige forberedelse* af den samlede operation, der skulle gennemføres på een dag, samt af alle enkelte foretagender.

VI. *Operationen* gennemførtes planmæssigt den 9.4 i overensstemmelse med operationsbefaling 3 af 21.3 40 ved samarbejde mellem alle værnemagtens tre våbenarter.

Den modstandsvilje, der bevisligt fandtes hos den danske regering og militære styrker, blev brudt.

ved den *overraskende* besættelse af de vigtige punkter,

ved luftvåbnets demonstration,

ved den diplomatiske aktion (se bil[ag] 2) og ved den øjeblikkelige tilintetgørelse af den spirende modstand.

B.) *Indtryk af fjendens beredskab:*

Den danske soldat var ikke situationen voksen eet eneste sted.

Ganske vist havde garnisonstropperne og tropperne, der var indkvarteret ved grænsen, modtaget kampinstruktioner; det viste modstandsforsøgene i Sønderjylland tydeligt. Her stødte 170. div[ision] og 11. sk[ytte]-brig[ade] på modstandsgrupper under ledelse af officerer og underofficerer, der i hast søgte at nå frem til vigtige punkter, afsnit og snævringer i terrænet og holde dem.

Der manglede dog på dansk side, til trods for, at der var gennemført delvis mobilisering, ethvert ledelsesmæssigt grundlag for at etablere nogen modstand, som f. eks.

udbygning af stillinger,

ødelæggelse af broer,

rekognoscering, sikring, alarmsystem,

koncentration af de talmæssigt ikke ubetydelige styrker på de operative og taktisk vigtige steder.

Der manglede en beslutsom *ledelse*, som kunne besjæle officererne og den enkelte soldat med sin vilje.

Overrumplingen, især ved hjælp af mot[oriserede] tropper, virkede overalt lammende. Blot de tyske officerers henvisning til, at der kunne forventes en erklæring fra regeringen, gjorde det i Tønder og Vordingborg, 2 særlig vigtige punkter, af med den sidste modstandsvilje.

Menneskematerialet er godt.

Bevæbningen er ufuldkommen.

Ammunition forefandtes i påfaldende mængder.

Den danske forsvarsevnes moralske og materielle betydningsløshed er ved siden af krigsuvanthen resultatet af den demokratisk pacifistiske statsledelse, der har undergravet enhver forsvarsvilje.

Denne forsvarsvilje vil imidlertid nu leve op og under officerskorpsets ledelse antageligt hurtigt og effektivt øges. Den militære ledelse vil benytte regeringens nederlag, svaghed og hjælpeløshed til at gennemtvinge de fornødne krav om en hærreform.

Den stigende opposition mod regeringen vil drive alle de skuffede, først og fremmest ungdommen, ind under den militære ledelse. . . .

C.) *Erfaringer.*I. *Operationens forberedelse.*

- a) Hvervet stillede en del af de dermed beskæftigede foran nye og hidtil enestående opgaver. Nyt var samarbejdet mellem værnemagtens 3 våbenarter i *dette omfang*.
Der var ved forberedelsen og gennemførelsen fare for, at flere sideløbende gik ind på løsningen af de samme opgaver. Denne risiko var det kun muligt at mindske og fjerne ved den skarpeste opmærksomhed og hyppige konferencer. Den bekendte fejl hos værnemagtens enkelte våbenarter, at de kun betragter opgaverne ud fra deres eget standpunkt, altså ensidigt, uden at tage overensstemmelsen med situationen i dens helhed og de andre våbenarters interesser med i betragtning, må modarbejdes i højere grad end hidtil. Denne fejl ligger ikke hos officererne i de nederste og mellemste tjenestegrader, men hovedsagelig på nogle højere steder.
Ny var endvidere omfanget af operationen, der skulle gennemføres i eet stræk under samtidig snævre begrænsning af midlerne, f. eks. tonnagen, pionerstyrkerne, artilleriet og tilførslerne.
Ny var på den ene side kravet om en „fredelig besættelse“, og på den anden side udarbejdelsen af strenge kampinstruktioner, som ikke indskrænker chefernes initiativ.
- b) Den givne mulighed for det snævrere *personlige* samarbejde med alle de talrige medvirkende kontorer under OKW, hærens, luftvåbnets og marinens øverstkommanderende i Berlin var en af forudsætningerne for et heldigt udfald. Ved lignende opgaver tilrådes samme fremgangsmåde.
- c) Den snævre begrænsning af medarbejderkredsen har stået sin prøve, værdien og nødvendigheden af *sløringsforholdsregler* bekræftedes påny. (Udleveringen af øvelsesgrundlag, fordelingen af åbne og hemmelige vildledende ordrer o. s. v.).
- d) Materialet om Danmark og de danske militærstyrker var velanvendeligt. Det måtte dog suppleres i enkeltheder. Her stod det snævre samarbejde med kontraspionagen samt udsendelsen af enkelte officerer i civil til stedlig rekognoscering sin prøve.
Særlig værdifuldt var det materiale, som luftattachéen ved det tyske gesandtskab i København, oberst Petersen, havde fremskaffet.
- e) Etableringen af et samarbejde mellem hær, luftvåben og marine var ganske vist mulig for den højere kommando, men det var meget omstændeligt at sikre det. Den flere gange udbedte, men desværre stadig nægtede tilkommandering af en forbindelsesofficer fra henholdsvis luftvåbnets og marinen ville have forhindret mange gnidninger.
Da endelig på W-3 dage forbindelsesofficerer meldte sig, viste lettelsen i arbejdet sig tydeligt.
- f) *Forberedende arbejder* til sikring af forplejning og beklædning se bil[ag] 3.
- g) Forberedelsestiden udnyttedes til uddannelse af tropperne til den forestående opgave. Ordrene herom blev udsendt i tilsløret form. Særlig udmærket viste den hurtige tilkommandering af automobiltransportafdelingen til den 170. div[ision] sig at være. Det er nødvendigt, at netop infanteriet får lejlighed til omskoling fra 4 til 40 km hastighed i timen og de nødvendige marchstrækninger.
- h) Udleveringen af de for aktionen nødvendige kort blev forbilledligt tilrettelagt af kortkontoret for X. v[ærne] k[reds]. Hemmeligholdelsen af foretagendet, som først tillod udlevering af de pakkede kort 3 dage før Weserdagen, nødvendiggjorde en ompakning af kortene til de enkelte afdelinger i små pakker. Selv dette ualmindeligt omfangsrige arbejde påtog X. kortkontor sig frivilligt og tilendebagte det ved utrætteligt arbejde. Principiel tilrettelæggelse af kortadministrationen og kortudleveringen efter disse synspunkter foreslås.

- i) Indkøb af midler mod søsyge gennem hæren vanskeliggør hemmeligholdelsen. Udvej: Indkøb gennem *marinemyndigheder*.
- k) Tolke blev først i sidste øjeblik tilsluttet styrkerne. Denne forholdsregel har vist sig udmærket.
- l) Ved siden af de taktiske forberedelser måtte der af alle styrker, specielt af de nyopstillede (sammenlign B.2a.) løses omfattende organisatoriske opgaver. Vidtgående supplering af personel og materiel var nødvendig ved alle stabe og afdelinger. Også disse opgaver løstes takket være støtten fra alle hærens overkommandos kontorer, specielt den øverstkommanderende for erstatningsreserven og personalekontoret; den betød dog i forberedelsestiden en stærk belastning og truede hemmeligholdelsen, da medarbejderkredsen naturnødvendigt stadig udvidedes.

II. Under operationens gennemførelse.

1. Kommandospørgsmål.

- a) Ved alle befalinger forudsattes — efter gammel kommandoerfaring — principielt normal reaktion hos fjenden, til trods for den danske hærs bekendte underlegenhed. Der indtrådte derfor intetsteds overraskende situationer. Danskerne opgav overalt hurtigt at kæmpe. Utvivlsomt ville selv hårdnakked modstand hurtigt have været brudt; vor egen overlegenhed var altid sikret på alle vigtige punkter; de ledende officerer regnede med de mulige fjendtlige forsvarsforanstaltninger og havde forberedt de nødvendige modforholdsregler.
- b) Indsatsen af panserstyrker og panservogne var af afgørende betydning. De slog i første række den på 6 steder spirende modstand ned, uden at det blev nødvendigt at indsætte artilleri.
- c) Hvis danskerne planmæssigt havde ødelagt broerne, havde de forhåndenværende p[iloner]styrker hverken været tilstrækkelige til at foretage selv de simpleste istandsættelsesarbejder eller til at etablere færgeforbindelse. For at forhindre ødelæggelsen af de vigtigste og mest truede overgange i nærheden af grænsen blev der allerede før W-tid sendt mindre specialstyrker („Lahusen“) frem til disse overgange med ordre til at hindre ødelæggelse. Ang[ående] indsatsen af faldskærmsjægere se g).
- d) Ledelsen var klar over, at den på grund af operationens omfang og det planlagte tempo kun kunne udstede sine ordrer pr. radio. Anmodningen om udrustning med det nødvendige langtrækkende radio-udstyr blev opfyldt med påskønnelsesværdig forståelse. Dette har betalt sig. Radioforbindelserne, specielt til Sjælland, var upåklagelige. Udrustningen med telefonmateriel havde ikke været tilstrækkelig, såfremt det var kommet til større kampe, eller hvis man ikke havde kunnet betjene sig af det danske statstelefonnet. Da det danske telefonpersonale næsten generelt også talte tysk, lykkedes det at sikre alle ønskede telefonforbindelser rettidigt, efterhånden som operationen skred frem.
- e) Af afgørende betydning for den øjeblikkelige udnyttelse af Nørrejylland for luftvåbnet samt for den hurtige gruppering af alle styrker til forsvar mod eventuelle engelske angreb var den øjeblikkelige overtagelse af de danske baner. Allerede den 9.4 blev de første transportere ført igennem nordpå til Aalborg og Randers. Tilførslerne til luftvåbnet i Aalborg var dermed sikret. Den 11.4 var næsten alle kampstyrker nord for linien Kolding—Esbjerg udladet eller i færd med at blive udladet. Denne organisatoriske præstation af den bef[uldmægtigede] transportkommisær fortjener anerkendelse.

- f) Til dækning af fremstødet nordpå mod Sønderborg, til spærring af grænsen og besættelse af Sønderjylland indsattes den 9.4 om morgenen reservestyrker af den stedfortr[ædende] X. gen[eral] k[ommando]. Samarbejdet med X. gen[eral] k[omman]do, som viste megen imødekommethed og forståelse, var udmærket såvel ved indsatsen som i forberedelsestiden.
- g) Ved indsatsen af luftvåbnets styrker havde man specielt opmærksomheden henvendt på, at overrumplingen på jorden ikke måtte udsættes for at mislykkes, fordi luftvåbnets enheder og afdelinger blev sat for tidligt ind. Følgende kronologiske orden beordredes efter aftale med X. flyverbrigade:
 Til København 1 time efter W-tid,
 ved Vordingborg 45 minutter efter W-tid,
 ved Aalborg 2 timer efter W-tid.
- Rekognosceringsflyvere måtte først overflyve grænsen 30 minutter efter W-tid. 4. [kompagni af] 1. faldskærmsjægerreg[iment] har opfyldt sin opgave ved Aalborg, på Masnedø landede det 20 minutter for sent. Luftlandingen forløb planmæssigt og uden tab for III. [bataillon af] 159. [regiment]. 2. [gruppe] H[einkel] [af] 10. [eskadrille] bragte i god tid udmærkede rekognosceringsresultater.
- h) Det lykkedes ikke at spærre grænsen mellem Danmark og Sverige. Til trods for gentagne anmodninger var det ikke muligt at få så meget som blot en lille båd fra krigsmarinen, som kunne forhindre færgerne mellem København og Malmö eller Helsingør og Hålsingborg i at løbe ud, eller som i det hele taget på en eller anden måde kunne overvåge trafikken på Øresund. Som følge heraf lykkedes det endnu så sent som den 9.4 tidligt om morgenen for nogle særlig vigtige agenter, der skulle have været arresteret, at undslippe til Sverige.
- i) De talrige fejl i de udarbejdede opråb og flyveblade og den sprogligt dårlige oversættelse, en blanding af norsk og dansk, svækkede virkningen stærkt; de latterliggjorde den tyske værnemagt og den øverstkommanderende. Det er nødvendigt at sikre en fejlfri oversættelse af den slags vigtige flyveblade og opslag. Endnu den dag i dag udnytter den danske presse disse dårligt oversatte flyveblade og opråb til maskeret kritik.

2. Deltagende styrker.

- a) De underlagte styrker og chefer var mig ikke bekendt. Hovedstyrken, 170. div[ision], 198. div[ision], 11. skyttebrig[ade], 40. p[an]s[er]afd[eling], 431. m[eddelelses]afdeling, p[an]s[er] togene og den 729. sv[ære]art[illeri] afd[eling] var nyopstillinger, der for en del endnu ikke havde haft lejlighed til øvelser i større formationer. Alle styrker har taget fornuftigt og med det rette gåpåmod på de stillede opgaver og løst dem. Holdning og marchdisciplin har været god.
- b) Betydelige mangler i organisation og bevæbning, sammenlign bil[ag] 1.
- c) Det var godt, at 40. p[an]s[er]afd[eling] i modsætning til den oprindelige plan alligevel blev udrustet med nogle panserautomobiler II. Kun disse var i stand til at tage kampen op med det danske panserværn (2 cm). Kompagnichefens panserautomobil fik 6 træffere af panserværnsskyts. Kun den forstærkede pansring ydede beskyttelse mod gennemskydning. Der var ingen mulighed for at slæbe de beskadigede p[an]s[er]køretøjer bort og få dem repareret. Selvstændige p[an]s[er]afd[elinger], der kæmper spredt i terrænet til støtte for inf[anteriet], behøver for hver enkelt stødgruppe mindst 1 påhængsvogn og 1 værkstedsvogn hver.

3. *Tilførsler og forsyninger.*a) *Bevæbning og mundering.*

Den forstående støtte, som den øverstkommanderende for erstatningsreserven ydede alle styrker ved suppleringen af de i henhold til m[underings]-n[ormen] manglende våben og munderingsgenstande, hævede styrkernes kampkraft og tillid væsentligt og anerkendtes med taknemlighed fra alle sider.

b) *Forplejning og beklædning, se bil[ag] 3.*c) *Sanitetsvæsen.*

Hvis der må regnes med skibstab, så er det absolut nødvendigt, at der til forsyning af de skibbrudne med fremsynethed stilles korps- eller armé-sanitetsenheder *med beklædningsdepoter* til disposition.

Indsættes ikke i en indskibsningshavn, dels for at undgå unødigt ophobning og dels for navnlig at undgå en uheldig virkning på moralen blandt de styrker, der skal indskibes (Frederikshavn).

4. *Angående samarbejde og forbindelse med de danske militære styrker og de danske myndigheder samt den danske befolknings indstilling er gjort indgående rede i den højere kommandos stemningsberetninger Ic/A.O. nr. 34/40 g.Kdos. af 11/4 40 og Ic nr. 143/40 geh. af 27.4.40.*

Her skal gives følgende resumé:

Det danske folk og den danske hær blev overrumplet. Det tyske tempo tog vejret fra dem. Befolkningen forholdt sig i begyndelsen loyal i enhver henseende; den danske hær, specielt officererne, var nedslåede; åbent fjendskab var en undtagelse.

Holdning som helhed udtalt værdig.

Efterhånden går situationen op for danskerne. Endnu synes de danske statsmyndigheder, politiet og banerne loyale, dog er der tilsyneladende ved at vågne en vis modstandsvilje hos hæren og de intellektuelle.

De militære forhandlinger er hidtil forløbet korrekt. Den danske hær, der føler, at den svigtede den 9.4, vil gennemføre en reform. Generalløjtnant Prior, den danske armés øverstkommanderendes tanker og planer tager sigte på at indføre en tjenestetid på eet år. Et forslag herom kan i de nærmeste dage ventes fra dansk side.

En hærreform under krigen, der styrker Danmarks forsvarskraft, er absolut ønsket og må forhindres.

v. **Kaupisch.***Bilagsfortegnelse¹⁾:*

- Bilag 1 = Kamporganisation
- Bilag 2 = Den diplomatiske aktion
- Bilag 3 = Forplejning og udrustning
- Bilag 4 = Kort over Danmark
- Bilag 5 = 198. div[isions]rapport
- Bilag 6 = Afskrift af korpsbefaling nr. 3.

¹⁾ Af de her anførte bilag er nr. 1 og 4 ikke påtruffet. Bilag 5 er trykt som A. nr. 131 og bilag 6 som A. nr. 43.

til den øverstbefalende over de tyske tropper i Danmark.
Ia nr. 279/40 g.Kdos. af 30. 4. 40.

Den diplomatiske aktion den 9. 4. 1940.

I henhold til befaling fra O.K.W. WFA/Abt. L nr. 22127/40 g.Kdos. af 2.4 sendtes generalstabschefen for den højere kommando XXXI, generalmajor Himer, i forvejen til København den 7/4 for at sikre de militære interesser og støtte gesandten hos den danske regering ved ordningen af de militære problemer. For at tilsløre formålet var han forsynet med tjenestepas som „Oberregierungsrat“. Hans uniform medtoges som kurerbagage af legationsråden, der var sendt i særlig mission til gesandten i København. General Himer benyttede den tid, der stod til hans disposition i København, til at gøre sig bekendt med anløbsforholdene og mulighederne for en overrumpling af kastellet. Et chiffertelegram underrettede den højere kommando XXXI om den endelige anlægsplads og hovedindfaldsstedet til kastellet.

Den 8/4 kl. 23,00 overgav legationsråd Schlitter efter ordre det tyske udenrigsministeriums instruktioner til gesandt Renthe-Fink. General Himer stod nu fuldt og helt til gesandten disposition og lettede ham gennem sit kendskab til den planlagte operation og understregningen af bestemte, presserende militære krav forberedelserne til besøget hos den danske udenrigsminister.

Efter konference med statssekretær von Weizsäcker i Berlin afstod man fra at lade general Himer ledsage gesandten til den danske udenrigsminister kl. 5,15. General Himer gav gesandten luftattachéen, oberst Petersen, som han i forvejen havde givet nøje instruktion om særlige punkter, med som tolk.

Telefonforbindelsen med gruppe XXI i Hamburg opretholdtes i en time, og general Himer gav gruppen nøje underretning om den heldigt gennemførte overrumpling af kastellet og om forhandlingerne med den danske regering.

Da det danske ministerråds forhandlinger hos kongen trak ud, fik general Himer gesandten til at lægge pres på den danske regering og kongen for at hidføre en øjeblikkelig afgørelse, da bombeeskadrerne ellers ville blive afsendt mod København.

Gesandt Mohr fra det danske udenrigsministerium overbragte derefter den danske regerings akcept af de tyske krav.

Meddelelsen om denne akcept kunne ikke afgives til gruppe XXI pr. telefon, da denne i mellemtiden var blevet afbrudt. Kalundborgsenderen kunne heller ikke afsende det aftalte signal, da den først begyndte sine udsendelser kl. 7,00 morgen dansk tid. Så blev det aftalte signal afsendt på fællesbølge over den radiostation, som medførtes af bataillon Glein (I/308), der havde besat kastellet.

Transporten af radiostationen fra transportdamperen „Hansestadt Danzig“ til kastellet var ordnet på den måde, at general Himer gennem oberst Petersen havde fremskaffet en lastvogn med folketysskere, som ventede i havnen fra kl. 4,00 under ledelse af en officer af reserven, hvem det var blevet meddelt, at en damper, der vendte hjem fra en længere rejse, skulle udlade nogle kasser for straks efter at sejle videre.

Den i kastellet tilfangetagne danske generalstabschef, generalmajor Gørtz, blev ført frem for general Himer og som følge af den danske regerings akcept af de tyske betingelser øjeblikkeligt frigivet.

Erfaringer:

Udkommanderingen af en i alle operationens enkeltheder indviet generalstabsofficer til støtte for den diplomatiske repræsentant har stået sin prøve. Den tid, der stod til gesandten rådighed inden overrækkelsen af noten til den danske regering, var meget knap, således at officerens støtte var absolut nødvendig. De militære interesser blev varetaget fuldtud, og diplomaten blev gjort opmærksom på alle de punkter, hvor han kunne give sin mission ganske særligt eftertryk.

til den øverstbefalende over de tyske tropper i Danmark.
Ia nr. 279/40 g.Kdos. af 30. 4. 40.

Forplejning og beklædning.

A. Forberedelse:

To punkter af afgørende betydning for planlægningen af forsyningerne:

- 1) Begrænsning af kendskabet til operationen til en ganske lille kreds.
- 2) Overraskende besættelse af landet på mange punkter samtidig.

ad 1) Vanskeliggjorde planlægningen overordentligt, da der måtte holdes store mængder tildels letfordærlige levnedsmidler i reserve, som meget vanskeligt kunne suppleres og fornys, uden at de store leverancer virkede påfaldende. Reserveforplejningsmagasiner og hovedmagasiner må ikke foretage oplagring, udlevering eller fabrikation uden efter instruktion fra deres foresatte myndighed, da der ellers kunne påføres statskassen store tab. Chefen for X. værnekredeintendantur, under hvem afgørelsen af disse spørgsmål sorterer, var ikke instrueret. Ved forberedelsen af yderligere foretagender af denne art er dette ikke anbefalelsesværdigt, da tilvejebringelsen af levnedsmidler ikke kan befales på samme måde som troppebevægelser.

Vanskelige valutaproblemer, som der dog intet kunne ændres ved. Små mangler kunne ikke undgås, men måtte af hensyn til hemmeligholdelsen tages med i købet.

ad 2) Sø- og luftvejen benyttet af fortropperne. Derfor måtte der på forhånd ved planlægningen regnes med, at større styrker som følge af afbrydelse af forbindelsen med forsyningsenhederne i længere tid måtte klare sig selv. Ved fjendtlig indstilling hos danskerne var lufttransport blevet anvendt til forsyning.

B. Gennemførelsen:

Der blev givet ordre til, at alle enheder skulle have tildelt et levnedsmiddel-forråd tilstrækkeligt til mindst 6 dage. For tropperne vanskeliggjorde det foretagendet, at den forhåndenværende tonnage ikke var fuldt tilstrækkelig, for fortropperne stillede det sig som følge af de begrænsede transportmuligheder endnu vanskeligere. Det lykkedes imidlertid at løse problemet.

Der gaves følgende tildelinger:

Fortropperne (uden kogeøjelighed) kold forplejning til 6 dage inkl. spiritus og tobak;

troppernes hovedstyrke fik en første tildeling tilstrækkelig til 4 dage og kold forplejning til 2 dage. I forbindelse hermed blev der givet ordre til ved indledningen af troppebevægelserne lige før overskridelsen af grænsen at supplere denne første tildeling op ved de nærmeste kostforplejningskontorer; luftlandetropperne fik 2 dagsrationer kold forplejning med tobak. Endvidere var der stillet kold forplejning for yderligere 1 dag og en nedsk[året] konserveration til disposition på flyvepladsen i Uetersen for det tilfælde, at luftlandetropperne måtte undsættes ad luftvejen.

Som første forsyning var der til disposition:

4 forplejningstog med hver 80 000 portioner mundforråd inkl. kød og brød, spiritus og tobak, 105 t havre og 80 t hø i Lübeck, 1 forplejningstog med 80 000 portioner mundforråd inkl. brød, kød, spiritus, tobak og 10 000 nedsk[årne] konserverationer i Elmshorn.

Grund: Hvis en af hovedstrækningerne bliver ødelagt, kan forsyningerne ledes ad den anden. Den 7/4 rykkede 170. div[ision] og 11. skyttebrig[ade] allerede fra deres kvarterer frem til egnen omkring Slesvig og Heide, den 198. div[ision] med undtagelse af fortropperne marcherede til Rostock. Ved suppleringen i Slesvig og Heide betydelige vanskeligheder med hensyn til fremskaffelsen af brød, dels fordi denne ikke var tilstrækkeligt forberedt af gruppe XXI, dels fordi på den anden side chefen for X værnekredeintendantur ikke var instrueret. Ved hjælp af iltransporter fra storbagerier i Berlin lykkedes det dog i tide at få udlignet manglen.

Hvad angår beklædning, havde tropperne fået lov at beholde hele vinterbeklædningen. Efter grænseoverskridelsen afvikling af forsyningerne som planlagt. På grund af troppernes hurtige fremtrængen var det muligt at føre forplejningstogene frem så tidligt, at styrker, der endnu var i besiddelse af 1 eller 2 dagsrationer, på ny kunne få udleveret forplejning. Danske kommunale myndigheder behjælpelige og imødekommende ved indretningen af kostforplejningens udleveringsmagasiner. Forsyningen af alle luftvåbnets og marinens enheder påhvilede til at begynde med hærens institutioner.

Derfor alvorlig bekymring:

Hvorledes kan det udstrakte territorium dækkes med de få forplejningsmagasiner og det knappe mandskab, der står til rådighed. Ved klargøring af næsten alle divisioner og skyttebrigadens tilførsels- og forplejningsorganer, der er stillet til disposition for korpset. Alligevel i den seneste tid rekvireret først 2 tjenestemænd og derpå yderligere 4 tjenestemænd. Ellers ikke muligt at foretage omladning til Weser-Nord, beklædningsdepoterne eller udlevering til de tilkommanderede enheder i det nordligste Danmark. 2 tjenestemænd er allerede ankommet.

Medbringelsen af vinterbeklædningen meget gavnlige, da der trods klimaforandringer ikke er optrådt forkølelsessygdomme i større udstrækning.

Udleveringen af r[igs]k[redit]k[asse]-sedlerne gennemførtes planmæssigt. Enkelte hurtige enheder modtog først r[igs]k[redit]k[asse]-sedler den 2. eller 3. dag, alligevel begrænsedes udleveringen af betalingsmidler i tysk mønt i det besatte område foreløbig til ringe mængder. Luftvåbenet og marinen hvoraf der i de følgende dage rykkede større enheder ind i Danmark, var ikke i besiddelse af betalingsmidler i samme omfang. På grund af denne mangel forekom der større udbetalinger i tysk mønt. Tjilladelse til ombytning af disse penge til r[igs]k[redit]k[asse]-sedler ønskelig snarest, da især de mindre handlende er ramt af virkningerne af, at tysk valuta ikke er frit betalingsmiddel i Danmark. Luftvåbnets og marinens betalingsmåde standset efter konference med de gældende intendanter og ledet ind i rigtige baner. Luftvåbnets feltkasser og marinens udbetalingssteder udleverer de nødvendige r[igs]k[redit]k[asse]-sedler til deres mandskab. Det bedste var dog en kronekredit og at lade den danske krone gælde som eneste betalingsmiddel.

Efter besættelsen oprettelse af forplejningsudleveringsmagasiner i Kolding, Silkeborg, Holstebro, Aalborg, Frederikshavn, København og Næstved. Efterhånden omstilling til indkøb i Danmark. Levnedsmidler forefindes i rigelig mængde. Foderstoffer, specielt hør og hakkelse meget knapt. Næppe til at fremskaffe. Løbende kontrol med levnedsmiddelpriserne gennem landbrugsministeriet. Da forholdet til Danmark er venskabeligt, må alle forbindelser med erhvervene optages med stor forsigtighed.

Forslag:

Oprettelse af en stor forbrugs- og eksportcentral i København, der beskæftiger konserverfabrikker, tørrerier o. lign. med ordrer for den tyske hær, men til gengæld indfører hvidblik, kunsthud m. m.